

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. לא תעבוד בבכור שורך ולא תגזז בכור צאנך ... ליתן האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה.....1
- ב. דבר הראוי לשירות ... כבשים שצמרן קשה פטורים מראשית הגז.....2
- ג. גזז את העזים ושוטף את הרחלים פטור.....3
- ד. לקט קצירך ולא לקט קיטוף.....3
- ה. מלבנות בצלים שבין הירק ... מאחת על הכל.....3
- ו. וכמה כל שהן ... ששים ונותן סלע אחת לכהן ... בישראל שיש לו גזין הרבה עסקינן ומבקש ליתן לכהן ואמר ליה כל חד וחד לא תבצר ליה מחמשת סלעים 6
- ז. תרומה עין יפה אחד מארבעים ... חטה אחת פוטרת את הכרי.....7
- ח. בדאורייתא אחת מארבעים דרבנן בדרבנן בששים.....8
- א. פאה בששים ... אלו דברים שאין להם שיעור הפאה.....9
- ב. והבכורים.....10
- ג. והראיון.....11

דף קלז.

א. לא תעבוד בבכור שורך ולא תגזז בכור צאנך ... ליתן האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה

כל קדשי¹ מזבח בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אסורין בעבודה שנאמר (דברים טו פסוק יט) לא תעבד בבכר שורך ואסורין בגיזה שנאמר ולא תגזז

¹ רמב"ם מעילה פ"א ה"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

בכור צאנף ולא דוקא צאנף אלא גם הנוזל את השור או שאר בהמה לוקה מן התורה והוא הדין לשאר קדשים וה"ה גם בעובד בצאנף או שאר בהמה לוקה מן התורה², ודין עבודה ודין גזיזה שוים.

ב. דבר הראוי לשירות... כבשים שצמרן קשה פטורים מראשית הגז

כבר התבאר לעיל דף קלה. שכל מי שיש לו לפחות חמשה³ כבשים⁴ בין זכרים⁵ בין נקבות⁶ בין קטנים – טלאים בין גדולים, בכל פעם⁷ שגוזז חייב לתת מן הצמר מתנה לכהן. ולא גיזה של שור וגם לא של עז⁸ ולא של שאר בהמות, כיון שאינו ראוי לבגדי כהונה⁹, אולם חייב בראשית הגז רק גיזת כבשים שצמרה רק וראוי ללובשו, אבל כשהצמר קשה ולא ראוי ללבישה פטורים מראשית הגז¹⁰.

² והנה אם עובד או גוזז אפילו כמה פעמים בהתראה אחת אינו חייב אלא אחת. ואם התרו בו על כל פעם ופעם חייב כל פעם כמו נזיר שהיה שותה יין ב' (נזיר מ"ב ע"א). אך אם עבד עם כמה בהמות או גוזז כמה בהמות לדעת תוס' רי"ד (קידושין ע"ז ע"ב) דבבעלי חיים אמרינן גופים מחולקין באבר מן החי מכמה בהמות (ומובא במנחת חינוך מצוה קפ"ו אות י"ב, עיין במשנה למלך פ"א מאיסורי ביאה ה"א), א"כ חייב בהתראה (אחת) על כל בהמה ובהמה (מנחת חינוך תפג אות ה)

³ שו"ע שלג ט בבית הלל חולין פ"א משנה ב' קלה. וגמ' קלו. ונלמד שנא' (שמואל א' כ"ה) חמש צאנן עשויות – שמעשות את בעליהם למצוה ודלא בבית שמאי הסוברים שתיים, ודלא כרי"ף הסובר ארבע צאנן – כ"כ הרא"ש ובה"ג וב"י בס"י שלג.

⁴ שנאמר בתורה בטעם המצוה "כי בו בחר וגו' לעמוד לשרת", ודבר הראוי לשרת היינו כבשים – רחלים שצמרן ראוי לעשות ממנו תכלת לבגדי כהונה – רבי יהושע בן לוי בחולין קלו. וברע"ב פ"א מ"א ד"ה אלא הביא את ההו"א בגמרא – ראה שם בתויו"ט ורש"י במשנה חולין קלה. גם הביא את הלימוד בהו"א ובנוסח אחר, – עיין ברעק"א על המשנה שם.

⁵ במאירי כתב דדוקא נקיבות שראוי לבגדים וכ"כ בפיה"מ לרמב"ם מהדו"ק – כ"כ הר"י קאפח על פיה"מ וכתב שחזר בו הרמב"ם במהדו"ב – ראה צה"ל סקס"א.

⁶ שו"ע שלג ב והנקבות עדיפות שצמרן רק יותר (חולין קלו.) – גר"א שלג ב' ובדמשק אליעזר שם.

⁷ חינוך תקח. אפילו גוזז מאה פעמים – רש"י קלה. ד"ה ראשית.

⁸ דילפ"י בגמ' מדסמך ל' לעמוד לשרת בעינן דבר הראוי לבגדי כהונה דהיינו תכלת דבעינן דוקא צמר רחלים

⁹ אף על גב דבנוצה של עזים הרך והדק ראוי נמי לעשות הימנו בגד מ"מ אין ראוי לבגד"כ דשם צריך דוקא צמר רחלים. חזו"א בכורות סי' י"ט סק"ח

¹⁰ אף על גב דכשר לבגדי כהונה חזו"א שם, כיון שהקב"ה זיכה את הכבשים לכהנים לצורך לבישה – חינוך תקח, שו"ע שם שלג ב,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ג. גוזז את העזים ושוטף את הרחלים פטור

התולש צמר רחלים בידו או בכלי¹¹ ולא גוזז, חייב¹² והשוטף את הכבשים ונתלש צמרם פטור¹³ וי"א שהשוטף חייב¹⁴.

ד. לקט קצירך ולא לקט קיטוף

לקט הנאמר בתורה שהוא לעניים, זה הנופל מתוך המגל בשעת קצירה או הנופל מתוך ידו כשמקבץ השבילים ויקצור היה קוצר¹⁵ ביד בלא מגל דברים שדרך לקוצרן במגל הנופל מתוך ידו אינו לקט, שנאמר (ויקרא יט פסוק ט) וְלִקְטָהְךָ וְלֹא לִקְטַת קִיטּוֹף דִּהְיִינוּ תְּלִישָׁה בִּידוֹ בֵּין שְׁתּוּלְשָׁה עִם הַשֶּׁרֶשׁ או בלי השרש.

אבל התולש דברים שדרכם שתולשים אותם היינו קצירה דידהו כמו בצלים וקטניות וכה"ג והנופל מתחת ידו לקט, וי"א¹⁶ דה"ה אם קצרן אף שדרכן בתלישה חייב דקצירה לעולם מחייבת.

ה. מלבנות בצלים שבין הירק ... מאחת על הכל

כבר התבאר במסכת ב"ק דף סא. וב"ב דף נה: שאין מניחין את הפאה¹⁷ משדה על חברתה כיצד, היו לו שתי שדות לא יקצר את האחת כולה ויניח בשניה פאה הראויה לשתייה, ואם עשה כן עובר בלאו¹⁸ שנאמר (ויקרא כג

11 – גז צאנך ע"פ בה"ל או"ח סי' תצח ד"ה בידו

12 רמב"ם בכורים פ"ו, רמ"א שלג ד, [ודלא כר"ן הפוסק בזה] ואע"ג שבמעילה פ"א חילק הרמב"ם בין תולש לגוזז, במקום מצותו שאני – דרך אמונה סקמ"ח, ובמהרי"ט אלגאזי יח: ד"ה והנה כתב שהייב תולש רק מדרבנן שלא יבואו לעקור מצות ראה"ג

13 שאין דרך גיזה בכך חולין קלז. ברבי יוסי – לב אריה חולין קלז

14 מאירי והרמב"ם בפיה"מ, ולפי"ז גם הנושר מאליו חייב – מנחת חינוך תקח

15 רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ד הלכה ב

16 עה"ש

17 רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק ג הלכה ב

18 ומשמע מדברי רבנו שהוא מה"ת וכן דעת רשב"ם אבל דעת הגר"א דלמסקנת הירושלמי קרא אסמכתא בעלמא ורק מדרבנן אמרו שאין מפרישין משדה לחברתה והחמירו שגם בדיעבד אינה פאה שיש בה ביד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרך היומי

מסכת חולין

פסוק (כב) לא תכלה פאת שדך בקצרך שיניח בכל אחת ואחת פאה הראויה לה, ואם הניח משדה על חברתה אינה פאה. וחייבת במעשר וצריך להפריש פאה אחרת¹⁹.

והכלל הוא מה שהדרך לקצור יחד נקרא שדה אחד, וכל מה שאין הדרך לקצור יחד נחשב שתי שדות²⁰.

לפיכך היתה שדהו זרועה²¹, אפילו כולה מין אחד, והיה נחל²² בתוך השדה, מפסיק מראש השדה עד סופה עד שלא נשאר בסופה ד' אמות שמתחבר²³, וי"א²⁴ שצריך שיפסיק מקצה השדה עד סופה ממש. אף על פי שאינו מושך מים תדיר, אלא נפסק הרבה פעמים כגון בימות החמה, ואף על פי שעכשיו בשעת הקצירה הוא נפסק, שאינו יכול לקצור מה שבשני צדדיו כאחת הרי זה כשתי שדות ונותן פאה מצד זה לעצמו ומצד זה לעצמו.

וי"א²⁵ שצריך שיהא בו מים רק שאע"פ שאין מושך מים שהולכין אלא יש בו מים מכוונסין מספיק להפסקה. וי"א²⁶ שאע"פ שאין בו מים לעולם אלא הוא אדמה קשה שאין ראוי לזריעה כגון שהיא עמוקה או שמלאה עפר וצורות הוא בכלל נחל ומפסיק.

חכמים לעקור דבר מה"ת ודעת הרש"ם דהפסק גמור מפסיק מה"ת אבל הפסקות אלו מדרבנן ואפי' גדר אבל לא נתברר מה נקרא הפסק גמור דמפסיק מה"ת ושם ב' העיר ולא יותר וצ"ע. דרך אמונה שם ג
19 רדב"ז ומש"כ על השדה השני' לאו דוקא אלא על שתי השדות וכנראה כונתו שהפריש פאה גדולה שיספיק על ב' השדות דאז השדה הוא בודאי נפטרה אך אז ל"ש דחייבת במעשר שהרי לא נודע מה על שדה זו ומה על שדה זו אא"כ פירש ואפשר כונתו דמכל וחולין מעורבין זה בזה ואף על גב דפאה אין לה שיעור מה"ת מ"מ כיון שכונתו ה' על שתי השדות הו"ל טבל וחולין מעורבין כמו התורם על החיוב ועל הפטור כמ"ש הר"ש בפ"ג דתרומות מ"ג. דרך אמונה – ציון ההלכה שם ס"ק ט

20 וחז"ל הכריעו איזה דברים דרך בנ"א לחשב הפסק ואין קוצרין אותו יחד אלא סתמא נחים בנתים ואם רוצים לעשות הפסקה או להשאיר הקצירה ליום אחר סתמא גומרים עד שם שהוא מקום מסוים ומפסיק וזה נקרא ב' שדות. שם דרך אמונה ה ובבב"ל שם

21 שם הלכה ב

22 ואף על פי שאינה קבועה ואף על פי שרחבה מעט וי"א דדוקא אם א"א לעבור בו ברגל נקרא נחל אבל אם אפשר לעבור בו בכלל שלולית הוא. דרך אמונה שם ז

23 דאל"כ אינו מפסיק. רא"ש פ"ב אות ג'

24 כ"מ בראב"ד ה"ד וכ"כ במאירי חולין קל"א דצריך שיעבור משני קצותיו.

25 הגר"א בשנו"א

26 רשב"ם בב"ב נ"ה א' וכ"נ דעת רש"י בב"ק ס"א א' וכ"כ המאירי בב"ב.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרך היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן אם היתה²⁷ אמת המים שאינו יכול לקצור מה שבשני צדדיה כאחת, שאם עומד מצד אחד אינו מגיע לקצור מצד השני²⁸, בין מחמת רוחב אמת המים ובין מחמת עמקה²⁹, ואפי' אין מחזקת אמה ברחבה אלא מעט³⁰ וזה נקרא במשנה שלולית הרי זה כשתי שדות ונותן פאה מצד זה לעצמו ומצד זה לעצמו. והוא שתהיה מושכת שיהא בה מים בשעת קצירה³¹, וקבועה כל השנה. ויש חולקין³² וס"ל שאין צריך שתהא קבועה.

י"א³³ שאף אם מגיע לקצור כ"ז שאינו יכול לאחוז השבלים משני עבריה יחד ולקוצרם כאחד מפסיק. וי"א³⁴ שאפי' אם אין מגיע לקצור בצד השני כשעומד מצד אחד, כל שאם עומד באמצע יכול לקצור מכאן ומכאן אינו מפסיק.

י"א³⁵ שאמת המים שנמשכין ממנה חריצין להשקות השדות שסביבה כשמתמלאה, מפסקת אף על פי שאינה קבועה, וגם אם אפשר לקצור משני צדדיה יחד ובלבד שתהא מושכת. כנזכר.

וכל זה דוקא באמת המים, אבל מקום שנאספו שם מי גשמים, אפי' אינה נקצרת כאחת ומושכת וקבועה, אינה מפסקת שבטלה לגבי השדה³⁶, וי"א³⁷ שגם היא מפסקת.

דף קלז:

²⁷ רמב"ם שם

²⁸ רבנו בפי'ה"מ והר"ש לפמ"ש בבה"ל והרא"ש והר"י בן מ"צ והתוס' רי"ד ב"ק ס"א א' והרש"ם וכו' פ' כל המפרשים דעת רבנו דלא כהר"י קורקוס שרצה לפרש בדברי רבנו כדעת הרע"ב.

²⁹ סמ"ג ל"ת רפ"ד ורבנו הלל כתב שהיא רחבה.

³⁰ ר"ש משנ"ן בתו"כ.

³¹ ולפ"ד הגר"א הנ"ל צריך שתהא בה דווקא מים זוחלין ולא מים מכונסין.

³² תוס' רי"ד כאן

³³ רבנו הלל ור"ש משנ"ן בתו"כ

³⁴ רע"ב והגר"א וכו' כמ"ש בבה"ל דלא מצינו מי שפסק כרבנן דלא כפר"ח ופה"ש ע"ש

³⁵ הר"ש והרא"ש

³⁶ לפ"ד רבנו דפסק כר' יוחנן וכו' דהר"ש והרא"ש בפאה וכו' המאירי בב"ק ובב"ב וכו' דעת הרמ"ה בב"ב נ"ה א'.

³⁷ רש"י במנחות ע"א ב' ורבנו גרשום שם ובב"ב נ"ה א' ורבנו הלל והר"ש משנ"ן בתו"כ שכולם העתיקו כשמואל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

**ו. וכמה כל שהן ... ששים ונותן סלע אחת לכהן ... בישראל
שיש לו גיזין הרבה עסקינן ומבקש ליתנן לכהן ואמר' ליה
כל חד וחד לא תבצר ליה מחמשת סלעים**

אין לראשית³⁸ הגז זו שיעור מן התורה וכבר התבאר לעיל דף קלה. שאין חיוב במצוה זו אלא בחמש צאן שהמשקל של הצמר של כל אחד מהם לפחות שנים עשר סלע שהוא כ - 240 גרם (ויתן כ - 480 ג' בגלל פחת הרחיצה)³⁹ וסך הכל משקל כל הגיזה שלהן לפחות ששים סלעים (1200 ג' וכנ"ל קודם ליבון 4800 ג')⁴⁰ ואם אחד מהם פחות ממשקל י"ב סלעים, אע"פ שמשקל סך כל הצמר של חמשת הכבשים ששים סלע או יותר, פטור⁴¹.

שיעור הנתינה: בשו"ע נאמר "מי שיש לו הרבה גיזות ורוצה לחלקם להרבה כהנים, יתן לכל אחד מהם צמר אפילו כשהוא מטונף לפחות בכמות שלאחר שילבננו הכהן יהא בו משקל חמשה סלעים"⁴² שראוי לעשות בו בגד קמץ⁴³ שהיא מתנה המועלת⁴⁴ וי"א שהוא שיעור הנתינה תמיד⁴⁵, ומ"מ יחמיר כרמב"ם⁴⁶ ויתן לכהן אחד מששים מכל מה שגזז במשקל⁴⁷ וי"א דא' מששים

³⁸ רמב"ם הלכות ביכורים פרק י הלכה א

³⁹ גז צאנך עמ' לא מז וקמ, ודרך אמונה פו ופח

⁴⁰ חולין קלז: כחכמים בחולין פ"א משנה ב' קלה ודלא כרבי דוסא בן הרכינס הסובר שמשקל כל אחד צ"ל שלושים ושבע וחצי סלעים, וס"ה כל החמשה משקלם מאה שמונים ושבע וחצי סלעים

⁴¹ שו"ע שלג ט, ודלא כרא"ש ושאר ראשונים דס"ל דחייב כבר על משקל שיש סלעים דרך אמונה פו, וצה"ל שם

⁴² ביהודה שהן עשר סלעים בגליל - משנה שם, דהיינו 100 גרם, ויתן 200 ג' שאחרי הליבון ישאר 100 ג' - גז צאנך המובא בדרך אמונה שם סקקי"ז

⁴³ דהיינו האבנט של הכהנים חולין קלח וברש"י שם

⁴⁴ לפי שהוזכר בפסוק לשון נתינה - תתן לו (דברים י"ח) - חולין פ"א משנה ב' קלה. שו"ע שלג יג

⁴⁵ 100 ג' וכנ"ל - גז צאנך עמ' קיב

⁴⁶ ביכורים פ"י א

⁴⁷ וי"א בשווי כגון צמר טוב ששווי א' מששים של שווי הרע השוקל יותר, - הגר"ח בדרך אמונה סק"ח בשם הרדב"ז ח"ה רח"צ, ואף שהשו"ע השמיטו כתב הגר"א יב שהסכים בזה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הוא השיעור הנתינה תמיד⁴⁸ ומדאורייתא סגי בכל שהוא⁴⁹. וי"א דהשיעור הנ"ל הוא מדאורייתא כשיש לו⁵⁰.

ז. תרומה עין יפה אחד מארבעים ... חטה אחת פוטר את הכרי

כבר התבאר במסכת קידושין דף נח: ובע"ז דף עג: שתרומה גדולה⁵¹ אין לה שיעור מן התורה, כמה צריך להפריש, שנאמר (דברים יח פסוק ד) ראשית דגנך כל שהוא⁵², אפילו חטה אחת פוטר הכרי⁵³, ולכתחלה לא יפריש אלא כשיעור שנתנו חכמים⁵⁴.

⁴⁸ דרך אמונה סק"ח וסקקי"ג שכתב שהשו"ע פסק ברמב"ם שיתן א' מששים, ודייק בן מדברי השו"ע שכתב שיתן ה' סלעים רק "מי שיש לו הרבה גיזות", וכן ממשיך בסעיף ט שחייב רק ביש לו גיזה בששים סלעים, עי"ש, ומ"מ צ"ע דאין זה מפורש בשו"ע ועי"ש בהה"ל דאין בזה עין יפה דאינו שכיח

⁴⁹ ש"ך שם ס"ק י וכן משמע ברבינו יהונתן בר"ן ובתוס' הרא"ש שאלו:

⁵⁰ חזו"א יו"ד ריד בס"פ ראה"ג, ועיין בזה בבאה"ה"ל ד"ה שנאמר וד"ה ואין

⁵¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה א

⁵² דדגנך משמע אפי' דגן א' ואפי' אין בו שיה פרוטה תוס' יומא כד" ד"ה מתרומת

⁵³ אפי' מאה כריים ואפי' מכמה שדות ואפי' כל התבואה של כל א"י יכול לפטור בחטה א', ובתוס' רי"ד בקדושין ג"ח ב' (ומובא ג"כ במל"מ פ"ו ממתנ"ע ה"ז) ומהר"ם חלאוה פסחים ל"ב ב' ד"ה ואין ויראים השלם סי' קנ"א וכ"כ הנוב"י תנינא סי' ר"א מסברא דנפשי' דס"ל דדוקא לענין לפטור הכרי מטבל סגי בחטה א', אבל מצות נתינה לא יקיים אם לא יתן כשיעור נתינה דהיינו השיעור המבואר בפ"ו ממתנ"ע, ואם אין לו כ"כ הרבה צריך ג"כ לתתו לכהן שהוא ממון כהן, אבל אין מקיים בזה מצות נתינה. ועי' בעה"ש שתמה ע"ז מהא דפריך בחולין קל"ו ב' תרומה בששים והאמר שמואל חטה א' פוטר את הכרי ומאי קושיא הא לענין נתינה אין פוטר ועיין דרך אמונה ציון ההלכה שם ושי"ל דפריך דעכ"פ אין שיעור ששים אלא כדי נתינה כמו במתנ"ע ומ"מ גם בעה"שכ' דמדאורייתא אסור ליתן חטה א' דהוי כמו מן הרע על היפה ע"ש וצ"ע בזה. ובתוס' שבת כ"ה ב' ד"ה תתן ששיעור נתינה בשוה פרוטה, (וכ"כ מהר"ם חלאוה פסחים ל"ב ב' שם התוס' ובחי' הרשב"א משמע דגם לפטור את הטבל אין פוטר בפחות מש"פ ע"ש). וכבר ציין רעק"א שם שזה סותר לדבריהם בגיטין אבל רוב הראשונים חולקים ע"ז וס"ל דמקיים מצות נתינה גם במשהו וא"צ לא כזית ולא ש"פ. עיין תוס' גיטין כ' א' ד"ה דילמא ופסחים ל"ב ב' ד"ה מין [וחי' הר"ן שם] ומנחות מ"ז א' ד"ה מי וב"מ מ"ז א' ד"ה קונים ושאר כל הראשונים שדנו בקושיית התוס' בכמה דוכתי ולא תי' כתי' הרי"ד וכן מסתימת דברי רבנו וכל הפוסקים

⁵⁴ אחד מארבעים עין יפה, פי' מי שהוא נדיב לב ועינו יפה, אחד מחמישים עין בינונית, אחד מששים עין רעה. שהוא קמצן וצר עין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ובזמן הזה שהיא עומדת לשריפה מפני הטומאה, אפילו לא הוכשר לקבל טומאה⁵⁵ יש לו להפריש כל שהוא⁵⁶ לכתחלה⁵⁷. וכן המנהג⁵⁸.

ח. בדאורייתא אחת מארבעים דרבנן בדרבנן בששים

וכמה הוא⁵⁹ שיעורה שנתנו חכמים, עין יפה אחד מארבעים, והבינונית אחד מחמשים, רעה אחד מששים, ולא יפחות מאחד מששים.

אולם כל תרומה שחיובה מדרבנן⁶⁰ כגון תרומת גידולי תרומה⁶¹, וערובי תרומה שנתערב תרומה בטבל בפחות ממאה⁶², ותרומת חוצה לארץ במדינות הסמוכות שחייבות מדרבנן ופירות עציץ שאינו נקוב. וי"א⁶³

⁵⁵ טור יו"ד סי' של"א וכן בשו"ע שם סי"ט ע"ש:

⁵⁶ עי' ביאור הגר"א ביו"ד שם סקמ"ב שנשאר בצ"ע על הרמב"ם והשו"ע וכן בביאורו לירו' מע"ש פ"ד ה"א כ' שהוא שלא כדין [אבל בביאורו ליו"ד סי' רצ"ד סק"ב מיישב המנהג ע"ש] וצריך להפריש גם בזמנה"ז אחד מששים, ובחזו"א כ' שהגר"א רק הקשה שאין לחלק בין חלה לתרומה אבל לא גילה דעתו איך ס"ל אבל בביאורו לירו' הנ"ל כ' בהדיא שגם בזה"ז צריך ליתן כשיעור וכ"כ בתשו' ר' בצלאל אשכנזי סי' ב' [ואין תשו' זו מר' בצלאל אלא מח"א] ועי' בתשו' מהרי"ט ח"א סי' פ"ה דדעתו דבתרומת שמן דחזיא להדלקה יש ליתן כשיעור גם בזה"ז מיהו בזמנינו שאין נוהגין כלל ליתן לכהן ל"ש זה.

⁵⁷ ואפילו בחלה כך מנהגינו כמש"כ ברמ"א יו"ד שכב' ה' ועיין חזו"א שביעית סי' ה' סק"ד

⁵⁸ כמו שהעיד בחרדים ובשל"ה ובברכ"י סי' שכ"ב ובשו"ב שם ע"ש ועיין חזו"א שביעית סי' ה' סק"ד ובקו' ה' תרו"מ ממרן ז"ל ובקו' ה' תרו"מ שהדפיס ר"ז שפירא ז"ל ע"פ מרן

⁵⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ג הלכה ב' ג דרך אמונה שם

⁶⁰ כך הביין במל"מ את דברי רבינו

⁶¹ דקי"ל גידולי תרומה תרומה מדרבנן דהיינו שאם זרע תרומה קנסוהו שכל הגידולין הם תרומה וצריך ליתן לכהן ומ"מ צריך הכהן להפריש מהן תרומות ומעשרות דמאורייתא הן טבל כמש"כ רבנו לקמן בפ"א הכ"ז והקילו בתרומה זו דסני בא' מששים הואיל וכולה לכהנים.

⁶² כיון שצריך ליתן הכל לכהן הקילו חכמים שהתרומה שהפריש מהטבל או עבור הטבל סני באחד מששים והראב"ד כתב דאף כשנתערב במאה דסני להרים א' ולאכול השאר מ"מ די להפריש מהשאר א' מס' דלא פלוג רבנן בעירובי תרומה וי"מ עירובי תרומה כגון שהי' לו כרי של טבל וכרי של תרומה ושכח איזה זה ואיזה זה שצריך ליתן שניהם לכהן ולהפריש תרומה מכל א' בזה הקילו כיון שמוכרח ליתנו לכהן דסני בא' מס'

⁶³ עיין בצ"ח"ל שם נג דכתב דרבינו לא פסק כסוניא דחולין קל"ז ב' דבכל דרבנן שיעורו א' מס' דבתוספתא זו משמע דדוקא באלו השנים עציץ שא"נ ותרומת חו"ל, הקילו ודלא כמל"מ שכ' כאן דה"ה בתרומת ירק וכבר העיר עליו במעשה רוקח [ועי' רשב"ם ב"ב קמ"ג א' ד"ה כשהוא שכ' גבי קישות שהוא ירק שתורם א' מחמשים וכ"כ הר"י מיגש שם והר"א אב"ד ובש"מ"ק שם בשם התוס' והרא"ש וכ"כ המאירי שם] ורש"י פי' שם דבתרומת פירות וירק א' מס' ולשיטתו אזיל דכל תרומת פירות דרבנן וקשה דבתוספתא דדמאי פ"ח ה"ו א' היו לו תאנים של טבל אומר שני תאנים כו' זו ועשר כו' [וגם במשנה פ"ז דדמאי מ"ה הגירסא במשניות ובירוש' שני תאנים אלון] ומבואר דגם בתאנים שיעורו א' מנ' וצ"ל דפליגא ג"כ אנמ' דידן כמו תוספתא דידן ובה מיושב קו' המל"מ על רש"י וכן מצאתי בס' מע"א דרבנו דחה סוניא דחולין משום הירו' ואפשר דרבנו מפרש

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שהקילו רק באלו אך מעשר ירקנות ולקוח ופירות הגוי ושאר כל תרומות דרבנן חוץ מאלו לא הקילו.

אבל תרומת סוריא⁶⁴ ופירות חו"ל שנתמרחו בארץ לכו"ע לא סגי באחד מששים

א. פאה בששים ... אלו דברים שאין להם שיעור הפאה

כבר התבאר במסכת חגיגה דף ו: שהקוצר⁶⁵ את שדהו לא יקצור את כל השדה כולה⁶⁶, אלא יניח מעט קמה לעניים בסוף השדה, ומצוה זו מוטלת על כל אדם מישראל בין זכר בין נקבה בין כהן בין לוי בין ישראל⁶⁷, שנאמר לא תכלה פאת שדך בקצרך אחד הקוצר ואחד התולש, וזה שמניח הוא הנקרא פאה. וכשם שמניח בשדה כך באילנות כשאוסף את פירותיהן מניח מעט לעניים. ואין מברכים על מצוה זו⁶⁸. ונוהגת מצוה זו אף בזמן הזה מדרבנן וגם בחו"ל במקומות הסמוכים לארץ ישראל⁶⁹ ובמקום בו מצויים עניי ישראל⁷⁰.

דגם גמ' דידן לא כיון בכל תרומה דרבנן רק בהני דחשיב כאן ובמאירי חולין שם כתב דגם בתרומה דרבנן יש שיעורי עין יפה כו' משמע דס"ל ג"כ דלא קי"ל כסוגיא שם.

⁶⁴ כי לשון חו"ל אינו כולל סוריא ע"ל פ"א ה"ו וכן מוכח בתוספתא דתרומות פ"ב ה"ט דקחשיב פירות סוריא ופירות חו"ל וכן מבואר לעיל פ"א ה"ג סקל"ה דכל הקולות שאמרו חז"ל בפירות חו"ל אינן נוהגין בשל סוריא וכן מצאתי בס' מע"א וכ"ש מה שכתב עו"מ ולא עו"ב. צה"ל צו

⁶⁵ רמב"ם ודרך אמונה הלכות מתנות עניים פרק א הלכה א – ב

⁶⁶ ועובר בלאו אם קוצר כולה ואפי' דעתו ליתן להם אח"כ, דמצות פאה דוקא להניח בקמה וכמ"ש בפ"ב ה"ב ואפי' קרא שם פאה ואח"כ קצרה וכילה את השדה לפני שהעניים נטלוהו ג"כ עובר בלאו זה להרבה פוסקים.

דרך אמונה שם ב מהכס"מ וביאור הגר"א

⁶⁷ חינוך רמז

⁶⁸ שאין מברכין על מצוה שאינה תלויה כולה ביד העושה. מפני שאפשר שלא יתרצה בה חברו ונמצא מעשה מתבטל. כגון מתנות עניים והלואת הדלים ונתינת צדקה והענקת וכיוצא בהם. וכך השיב הרב רבי יוסף אבן

פלט זכרוננו לברכה להרב רבי אברהם ב"ר דוד, שו"ת הרשב"א חלק א סימן יח

⁶⁹ ברמב"ם שם משמע שבכל חו"ל אך בב"י ושי"ך יו"ד סי' של"ב כתבו שרק בסמוכים וכן נראה שהסכים בחזו"א שביעית ז לא ד"ה לדעת הגר"א וכן מבואר בעיטור אות פרוזבול בשם תשובה"ג לוי זרע בכישר כו' וכישר כלום חייב לשו"פ הרי מעשים בכל יום ובכל השנים ובכל הדורות שאין מתנ"ע אלא בבבל ולא בשאר

ארצות אלא מי שרצה להחמיר על עצמו (ומה שרצה המג"י להג"י שם תמוה דמנ"ל דכישר הוא מבבל) הרי מבואר דרך בבבל נהג ומסתמא ה"ה בשאר מקומות הסמוכין וכן ביראים מצוה קי"ט כ' שאין פאה נוהג בחו"ל

ופי' בפ"ה"ש דכונתו במקומות הרחוקים כדי שלא יסתור הגמ' ומ"מ משמע בעיטור דמדת חסידות יש להפריש בכל חו"ל שו"ר בתשב"ץ ח"ג סי' ר' שהביא דברי הגאונים בע"א וצ"ע. ציון ההלכה שם קלט

⁷⁰ רמב"ם שם הי"ד חינוך רמז, רכא, תקצב, חזו"א שביעית ז כח ובמעשרות ז י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

כמה הוא שיעור הפאה⁷¹, מן התורה אין לה שיעור אפילו הניח שבולת אחת בשדה זו⁷² יצא ידי חובתו, אבל מדבריהם אין פחות⁷³ מאחד מששים⁷⁴ בין בארץ בין בחוצה לארץ, ומוסיף על האחד מששים לפי גודל השדה ולפי רוב העניים ולפי ברכת הזרע, כיצד שדה שהיא קטנה ביותר שאם הניח ממנה אחד מששים אינו מועיל לעני הרי זה מוסיף על השיעור, וכן אם היו העניים מרובין מוסיף, ואם זרע מעט ואסף הרבה שהרי נתברך מוסיף לפי הברכה, וכל המוסיף על הפאה מוסיפין לו שכר, ואין לתוספת זאת שיעור.

ב. והבכורים

מצות עשה להביא בכורים משבעת המינים המובחרים, למקדש⁷⁵, והבכורים⁷⁶ אין להם שיעור מן התורה⁷⁷, אבל מדבריהם צריך להפריש אחד מששים, כמה שנמצא בשדה בשעה שמבכר הפרי תחלה, וזה פוטר גם כל מה שיגדל אח"כ בשנה זו אבל אינו חייב אחד מששים כמה שתוציא השדה אח"כ, והרוצה לעשות כל שדהו בכורים עושהו. וי"א⁷⁸ שאף מדרבנן אין להם שיעור, ואפי' פרי א' פוטר אפי' מאה שדות שיש לו במאה מקומות, ובלבד שיהיו מאותו המין, אבל אין פוטר ממין א' על חברו.

⁷¹ רמב"ם שם הלכה טו

⁷² אבל אינו יכול לפטור שדות אחרים שברשותו

⁷³ ואם יש בשדהו מצד א' שבולות יפות ומצד א' שבולות צנומות דקות שדופות קדים לא יתן מן הרע על הכל אלא יתן לפי חשבון מן הרע ומן היפה וי"א שיתן הכל מן היפה. דרך אמונה שם פח

⁷⁴ וכתב הגר"א בשנו"א דמחשבין אחד מששים לחומרא כגון שיש לו שדה שמחזקת ס' פעמים אמה על אמה צריך להשאיר אמה א' לפאה ואם באמה זו מפורים השבלים יותר מבמקומות אחרים ואם יתן אמה זו לא יהי' בו א' מששים מהשבלים צריך להוסיף יותר מאמה כדי שיהא א' מס' מהשבלים ואם הי' להיפך שבאמה זו הי' רצוף יותר משאר השדה וזה יהי' יותר מא' מס' מהשבלים מ"מ לא יפחות מא' מס' משטח השדה דאזלי' בתרוייהו לחומרא. וכשנותן באומד א' מס' יזהר שלא יהא פחות מהשיעור וטוב שיאמר שאפי' אם הוא יותר מהשיעור ג"ו יהא פאה כדי שלא יהא מעורב שם טבל.

⁷⁵ והרמב"ן ריש פרשת כי תבא נסתפק אם נהג ביכורים בנוב וגבעון או דוקא בירושלים ושילה אבל התוס' בפסחים לו: ד"ה דאמר ובזבחים קיט. ד"ה באו כתבו דנהגין ביכורים בנוב וגבעון אבל בפסחים לח: ד"ה נאכלין כתבו דאין נאכלין בנוב וגבעון, אבל בבמת יחיד בודאי א"א להביא שם ביכורים

⁷⁶ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ב הלכה א, יז

⁷⁷ מיהו חצי פרי יתכן דא"א ליתן דכתיב את ראשית פרי האדמה ול"ד לתרומה ומי שאין לו אלא פרי א' יתן את כולה דקי"ל דיכול ליתן כל שדהו ביכורים וכן מצאתי בס' אמרי בינה או"ח סי' ח'. ציון ההלכה שם קעט

⁷⁸ הרע"ב פ"ב דביכורים מ"ג וכן משמע ברא"ש שם [וע"ש בתי"ט] וכ"כ המאירי בחגיגה ז' א' אבל בחולין קל"ז ב' כ' כדברי רבנו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובמל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אולם אינם נוהגין בזמן הזה שאינם נוהגים אלא בפני הבית ובארץ ישראל בלבד, שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי' אלהיך, ואפילו אם הפריש ביכורים בזמן הזה לא חלה קדושה⁷⁹.

ג. והראיון

עוד התבאר שם דף ב. שקרבן עולת הראייה⁸⁰ וקרבן שלמי החגיגה אין להן שיעור מן התורה, שנאמר (דברים טז פסוק יז) איש פְּמִתָּת יָדוֹ וגו', אבל מדברי סופרים⁸¹ שלא יהא קרבן עולת ראייה פחות משה כסף, ולא שלמי חגיגה פחות משה שתי כסף, ומצוה להביא כפי עשרו, כמבואר להלן במשנה דף ח: שנאמר כמתנת ידו. ואם הביא פחות ממעה עבריינא מיקרי⁸².

אם רצונו להביא עולה בדמים הרבה יותר מחגיגה, יכול לעשות כן⁸³.

⁷⁹ חזו"א זרעים לקומים סי' ח' סק"ד ובהרע"ב פי' גם הרא"ש וריבב"ן ורבנו שמואל ב"ר שניאור ורבנו משולם וכן הסכים הגר"א מובא בתקלין חרתינן שם וגם הרמב"ם שפי' פי' אחר י"ל דלדינא מודה לפסק הירוש' הלכה כר"ש שלא קידשו וכ"כ התוס' במכות י"ט א' ד"ה מה ותוס' שני' שם ומש"כ המנ"ח במצוה תפ"ט צ"ע ועי' מל"מ. ציון ההלכה שם י

⁸⁰ רמב"ם שם פרק א הלכה ב

⁸¹ אף על גב דבירושלמי איתא דר' יוחנן סבירא ליה דמעה כסף שתי כסף דאורייתא אנו אין לנו אלא כש"ס דילן להלן ז. חדושי מים חיים שם

וגם בירושלמי סוף הלכה ב יש שאמרו דר"י חזר בו ע"ש [עתוס' ו, א ד"ה הראייה] ערוך השולחן העתיד שם סימן קצז סעיף א

⁸² כמו שכתבו התוס' ז"ל בכריתות י" ד"ה מכלל שב' לענין חטאת וז"ל אבל פחות מדנקא מיקרי עבריינא ומ"מ אם הוולו והם שמנים בפחות מדנקא מתכפר בהם יע"ש. שולחן המלך

⁸³ ערוך השולחן העתיד שם סעיף ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLI17K9ciPjB873YPB8kBu>

